dia. Olaszország, Törökország és Oroszország konvenciót írtak alá, amely szerint a csatorna „örök időkre szabad és nyilt, háborúban és békében". A világháborúban az angol csapatok vették át Szuez katonai védelmét és azt elzárták a központi hatalmak elől.

A szuezi kérdés, amelyet Olaszország felvetett, Franciaország ellen irányul, de Angliát érinti. A Társaságot túlnyomórészben franciák irányitják, katonailag Anglia őrködik fölötte. Európa kapujában a britek állnak. Ha ezt a világuralmi helyzetet az angolok — Chamberlaine római útján — feladják az olaszoknak a franciák kárára tett engedékenységgel — a brit világbirodalom búcsúzhat a tengertől. Európa sorsa a szuezi-részvényekben van most. Ha a Közép-tenger és ezenkívül a Spanyol föld fasizálódik és olasz érdekterületté iszaposodik — Európa emelheti tenyerét a nap felé: Ave sole' Ave Europa!

A szuezi vállalat igazgatóságában egy hollandi, tíz angol és huszonegy francia gentleman ül. Olaszország részesedni akar a profitban, méginkább az angolokat akarja hatalmi helyzetükből kitúrni. Megkésett a világ felosztásánál és most lázasan akarja a mulasztottakat behozni. Egyiptomtól vasútvonal megy a szuezi csatorna felett az anatoliai, bagdadi és hedzsaszi vasutakhoz, a csatorna másik felén Arábia és Mesopotámia angol érdekeltségű földek és azon túl ott vannak a mosszuli petróleumforrások. Az angol katonák nem mozdulhatnak el a csatorna partjáról! A csatorna légvonalában fekszenek Palesztina és az angol Ciprus szigete. Az angolok gyarmatbirodalmának kulcsa Szuez. A csatornánál tehát Olaszország Angliának üzent hadat és nem a franciáknak. Chamberlain nem csinálhat még egy Münchent Rómában. Az esernyővel együtt az angol világbirodalom is itt maradhat Mussolini dolgozószobájában.

Fekete Béla.

Estebéd Salamancában

Pontosan ott vagyok. Kilenc órakor a Grand Hotelben, a Plaza del Poeta Iglesias-on. Rengetegen vannak. A bejáratnál a forgóajtó üvegtáblái tündökölnek a visszavert fényben. Az előcsarnok falán két életnagyságú fénykép, egész alakban, Hitler és Mussolini. Hitler hajadonfőtt, mindig hajadonfőtt, Musolini rohamsisakban, mindig rohamsisakban, mindig fedett fővel, már spanyol grand.

Szemben velem egy bájos nő, balra is egy, jobbra is egy. Feszengek. Francia vagyok. Köztudomású, hogy . . .

Semmi kétség, azért ültettek így ezen a vacsorán, ahol számos polgári és katonai hatósági személy van jelen, olykor ellentétes felfogásúak, hogy ne kérdezősködhessek szomszédtól-szomszédig olyan témákról, amelyekről nem szabad beszélni egy ünnepi fogadáson. Azért még van egy eshetőségem. Szeretném megpróbálni, hogy beszéljek nőkkel, akikből oly keveset látni Salamancában.

Semmitmondó társalgási fordulatok, a széptevés megszokott

kedveskedései után az irodalomról kezdünk beszélni.

Hála a könyveknek, a vélemények mindig személyesebbek, a válaszok lendületesebbek, őszintébbek, az állásfoglalások határozottabbak lesznek.

Egyik regényirótól a másikig, a véletlen utoljára is az angol írókhoz vezet. Katherine Mansfield végletesen kifinomult művészetéről beszélünk, amely szinte átmagasztosult a tébécétől.

— Katherine Mansfield, — mondja a velem szemben ülő fiatal nő, aki a spanyol főnemességhez tartozik, akárcsak két szomszédnőm, — rajongok érte, uram. Micsoda finomság, mennyi emberség, minő gyöngédség, igaz? Rajongok érte, igazán . . . Újra és újra olvasom . . .

A második pecsenyénél és a harmadik fajta bornál tartunk. A társalgás egy pillanatra megakadt. Katherine Mansfield rajongójához fordulok.

— Azt hallottam, asszonyom, hogy a salamancai társasági hölgyek végignézik a foglyok kivégzését . . . még a fogházban is . . . elmennek oda . . . a maguk jószántából. Igaz ez?

Jobboldali szomszédnőm azonnal válaszol. Hűvös arnyalattal a hangjában kérdi:

— Ilyen érzékeny maga?

— Alkalomadtán, de lényegében nem, legkevésbbé pedig olyan nővel szemben, aki végignézi az agyonlövetéseket csak úgy a maga gyönyörűségére.

Kezem megrebben a tányérom szélén. Katherine Mansfield híve mosolyogva közbeszól.

— Épp eleget szenvedtünk hozzá, hogy kellemesnek találjuk még mi nők is, ha látjuk, hogy pusztulnak könyörtelen ellenségeink.

— De fegyvertelen embereket . . . olykor vaktában elfogott gyanúsakat . . . akik maguk is spanyolok!

— Dehogy! Gyűlölnek bennünket.

A fiatal nő kihívó tekintettel szögezi rám szemét. Pillantásában hirtelen az a gyűlölet villan meg, amelyről maga panaszkodott. Nem megy bele abba, hogy egy kalap alá vegyék saját társaságát a lázadó tömegekkel. Semmi közük egymáshoz.

— Gyűlölnek bennünket, — ismétli.

— Bizonyára nincs igazuk, azt hiszem . . . és magának kedve telik benne, ha kivégzik őket. Megenged egy kérdést? Maga például mit szenvedett, személy szerint maga, ebben a polgárháborúban?

— Mintha nem tudná! De nem gondolja, hogy túlságosan kíváncsi?

— Bocsásson meg asszonyom. Szeretnék megérteni, megpróbálom, hogy megértsek bizonyos dolgokat, amelyeket nem vagyok képes elfogadni.

— Maga nem spanyol. Hogy is érthetné?

Eltűnődik, magyarázatot keres.

— Mi itt vagyunk. Én például madridi vagyok. Nem térhetünk vissza a birtokainkra.

A szó nyomán elhal a beszéd.

Birtokok.

Ősi uradalmak, nagy-nagy rengeteg uradalmak derengenek fel az emlékezetben, ódon úriházak, magas ablakaikon moszkitóhálóval, vadászterületnek fenntartott földek, ha már annágysem művelik őket . . .

Megkérdem:

— Ez az egész?

Éppen elég, — mondja kis rideg hangján szomszédnőm, kényeskedve, akár egy infánsnő. — Különben is elfelejti a számtalan kegyetlenséget, amelyeket a vörösök elkövettek.

— Biztosithatom, egyáltalában nem . . . De hát mindez igazolja-e a salamancai hölgyek kíváncsi jelenlétét ezeknek a szerencsétleneknek a kivégzésén? Az imént könyvekkel kapcsolatban humanizmusról beszélt! . . .

Katherine Mansfield hive most már megbokrosodik:

Ugyan! Maga, úgylátszik, nem szereti a nagyvilági nőket.

— Érzékenyebbeknek tartottam őket . . . épp azért, mert műveltek.

— Higyje el, nem mi vagyunk az egyedülick, akik végignézzük az igazságszolgáltatást. Ez nem a mi kiváltságunk. Ami engem illet, én nem ragaszkodom hozzá. Legfeljebb nem megyek el többet és kész.

Baloldali szomszédnőm felsóhajt. Sóhajt, de nagyon nyugodt marad. Gyászban van, mélyen kivágott gyászruhában. Felém fordul.

— Én láttam, igen, én, és felelek is magának. Ezek közül két milliót kellene főbelőni. Fogok is még kivégzést látni, a magam jószántából, ahogy maga mondja.

— Nem, asszonyom. Nem hiszem, nem akarom hinni. De megjegyzem a számot. Szerény kivánság. Queipo de Llyano tábornok nyiltan kijelentette, hogy a spanyolok felét ki kell irtani. Remélem, magának is ünnepnapja lesz, ha sikerül . .

A fejek megmozdulnak, felénk fordulnak, mintha egy váratlan szellő fűszálakat hajlítana egyirányba. Semmi kétség, túlmentem a határon. Ekkor azonban a pincérek, akik úgy ragyognak, mint megannyi tengernagy, az édességes tálakat kezdik körülhordani. Pezsgős üvegek durrannak, a terem mind a négy sarkában. Kivégzések messze és a szomszédban, mind belevesznek az ünnepélyes estebéd végének vidám hahotájába, nagyvilági emberek között.

Marcell Sauvage

Tudatlansággal egy házban lakik a gonoszság.
Mely követ sokszor hengergetnek meg, nem mohosodik.

(Magyar közmondások)